

Іванна ГУЛЬОВСЬКА

Управління житлово-комунального господарства та енергозбереження
Тернопільської обласної державної адміністрації,

Василь ФАЙФУРА

к. е. н., доцент

Західноукраїнський національний університет

СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В Україні у практику запобігання негативному антропогенному впливу на довкілля запроваджені процедури стратегічної екологічної оцінки. Поряд із оцінкою впливу на довкілля вона стала одним із найефективніших інструментів задля урахування екологічних критеріїв при розробленні планів і програм розвитку.

Стратегічна екологічна оцінка забезпечує обґрунтовані основи реалізації принципів сталого розвитку через інтеграцію питань довкілля та інтересів громад у програмах економічного та соціального розвитку, поєднання цілей зеленої економіки, сталого споживання і виробництва у процес прийняття стратегічних рішень.

Запровадження стратегічної екологічної оцінки в нашій країні пов'язане з підписанням Україною у 2003 р. «Протоколу про стратегічну екологічну оцінку» до «Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті». Вже після цього національні та місцеві органи влади почали застосовувати таку процедуру при стратегічному плануванні. Ратифікація «Протоколу...» та впровадження процедури стратегічної екологічної оцінки були передбачені «Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки» та Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [2].

А в 2018 р. було прийнято Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Законодавчо стратегічна екологічна оцінка виступає процедурою визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування [1].

Об'єктами стратегічної екологічної оцінки виступають проекти документів державного планування та документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Суб'єктами стратегічної екологічної оцінки виступають замовники, органи виконавчої влади всіх рівнів, органи місцевого самоврядування, громадськість, держава походження і зачеплена держава. Така суб'єктність процесу, визначена Міжнародною асоціацією з оцінки впливу (IAIA), забезпечує ефективний і якісний процес стратегічної екологічної оцінки на основі широкого інформування учасників планування, і прийняття рішень, а також зацікавленого загалу громадськості про сталість стратегічних рішень і намірів. Тому процедури стратегічної екологічної оцінки мають відповідати низці критеріїв:

– вона має бути інтегрованою в процес розробки стратегічних планів і програм розвитку, забезпечувати відповідну екологічну оцінку усіх стратегічних рішень на різних рівнях політики у відповідному секторі і регіонах, а також передбачати включення результатів CEO у процес прийняття рішення;

– вона виступає важливим інструментом проектування сталого розвитку, оскільки концентрує увагу на ключових питаннях його досягнення, шукає компроміси між зацікавленими сторонами і проводить детальний аналіз значимих альтернатив, які слід брати до уваги;

– вона інформує і залучає громадськість і урядові інституції до процесу прийняття рішення, забезпечує безпосереднє включення міркувань зацікавлених сторін у документацію та прийняття рішення, сприяє консенсусу між зацікавленими сторонами.

Нині практика стратегічної екологічної оцінки знаходить своє застосування все ширше, що визначено не тільки законодавчими вимогами, а її дієвістю, обґрунтованістю і динамічністю. І дійсно – ця процедура є інтерактивною, тобто такою, що забезпечує доступність результатів оцінки тоді, коли є ще практична можливість суттєво вплинути на процес прийняття рішення, а також надає достатню інформацію про впливи, які відбуваються у зв'язку вже з виконанням стратегічного рішення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

2. Стратегічна екологічна оцінка. Практичний тренінг для працівників органів виконавчої влади, державних службовців, консультантів та представників недержавних організацій. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://unece.org/fileadmin/DAM/env/eia/documents/EaP_GREEN/Training_Ukraine_01-04_10_13/sea_training_manual_2013_final_UKR_rev.pdf